І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone:
BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 93. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 19-го ТРАВНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 19, 1961 No. 93. VOL. LXVIII.

ЗДА ПРОПОНУЮТЬ КАНАДІ ПАРТНЕРСТВО В ПОЛІТИЦІ ГЕМІСФЕРИ

Кеннеді закликає Канаду до членства в Організації Американських Держав, щоб разом із ЗДА протиставитися комуністичній небезпеці

Оттава. — Президент Джан Ф. Кеннеді 17-го травня промовляв в канадійському парляменті і конферував із канадійським прем'єром Джаном Діфенбейкером, закликаючи Канаду до участи в політиці Західньої Півкулі та до членства в Організації Американських Держав, бо це, на думку Президента це дуже радо привітали б всі члени - держави цієї організації, які були б вдоволені з того, що Канада рішилася грати визначну ролю при вирішуванні проблем, що відносяться до американської півкулі. Президент не згадував Куби, але він мав її на думці, коли говорив в парляменті про „похмуру небезпеку", яка загрожує американській півкулі з найближчого сусідства. Кеннеді казав, що немає важливішої проблеми, як та, щоб була повна єдність між Канадою і ЗДА в тому моменті, коли нагло змінюється політичний вигляд гемісфери. Президент закликав Канаду „дивитися на південь", бо ж вона є частиною тієї півкулі, якої доля повинна нас всіх цікавити, бо ми є з нею тісно зв'язані. Небезпека від комунізму, який старається пролізти до Америки, казав Кеннеді, є викликом не тільки для ЗДА, але і дя Канади, і тому ця небезпека вимагає пожертв не тільки від нас, але і від вас". Президент заявив: „Географія зробила нас сусідами. Історія зробила нас приятелями, а економіка — партнерами. Життьова конечність зробила нас союзниками. Природа поставила нас разом побіч себе, і нехай жадна людина не старається нас роз'єднати". Промова Кеннеді перед обидвома палатами парляменту була головним пунктом побуту Президента в Оттаві в дні 17-го травня. Крім того були ще конференції та різні церемонії, які виповнили весь час американських гостей в столиці Канади. З надзвичайною щирістю вітали канадійці пані Кеннеді, коли вона появилася на вулицях.

На конференції з прем'єром Діфенбейкером, яка тривала дві і півгодини, Кеннеді обговорював такі проблеми: ситуацію в південно - східній Азії, женевські переговори про контролю атомової зброї справу країн Латинської Америки та можливість приступлення Канади до Організації Американських Держав: Канада мала б допомагати цим країнам разом із ЗДА, щоб не допустити там до поширення комунізму; обговорювали і совєтську загрозу Берлінові та справу Північно - Атлантійського Порозуміння (НАТО); президент Кеннеді заявив, що треба б скріпити звичайні збройні сили НАТО і обіцяв що ЗДА радо збільшать свої війська в Европі. На порядку нарад була і справа комуністичного Китаю. Прем'єр Діфенбейкер заявив, що Канада ще не рішила, як її представник в Об'єднаних Націях буде голосувати над справою допущення Китаю до ОН. Обговорювали і проблему економіки країн, що творять спільний европейський ринок, та відношення ЗДА і Канади до тої економічної спільноти. Конференція відбулася в бюрі прем'єра Діфенбейкера, який, знаючи, що Кеннеді любить сидіти в кріслі-гойдалці, зарядив, щоб таке крісло принесли до бюра. Президент відвідав американську амбасаду, а після того склав вінок під Канадійським воєнним пам'ятником. Публіка гаряче вітала його словами „Вітай, Джеку, в нас" і „Гелло, Дж. Ф. К!". До Вашингтону Президент вертається вранці в четвер 18 травня після сніданку з прем'єром Діфенбейкером.

ПРЕЗИДЕНТ КЕННЕДІ В КАНАДІ. Зліва: президент Кеннеді приймає овації населення Оттави на площі Конфедерації перед покладенням вінка під Пам'ятником Національної Війни. З правого боку: президент Кеннеді конферує з канад. прем'єром Діфенбейкером.

В ЗДА будують літак винищувач із рухомими крилами

Вашингтон. — Комісія Збройних Сил в Палаті Репрезентантів аж тепер опублікувала секретні зізнання секретаря оборони Роберта Мек Намари з 11-го квітня, в яких він виявив, що ЗДА будують літак-винищувач із рухомими крилами, якими зможуть користуватися всі чотири роди зброї: армія, фльота, летунство і морська піхота. Крила цього літака стоятимуть сторчма до його кадовба під час відлету з землі, а в повітрі вони зможуть змінювати своє становище. Цей літак служитиме для перехоплювання і винищування ворожих літаків. Уряд має видати $45 мільйонів долярів на будову цих літаків. Новий тип літака зможе вилітати з наземних і морських баз — літаконосців, зможе перевозити бомби під час так званих малих воєн. Без доповнювання пального він перелітатиме океан.

Демократи внесуть окремий проєкт про допомогу приватним школам

Вашингтон. — Демократичні провідники в Сенаті вирішили, що в справі допомоги парафіяльним і приватним школам треба внести окремий законопроєкт і не об'єднувати цієї справи з урядовим законопроєктом про допомогу початковим і середнім школам (гайскулам). Сенат вже почав дебати над признанням публічним початковим і середнім школам суми $ 2,550,000,000, які мають бути призначені на будову шкільних будинків або на збільшення вчительських платень. Спочатку думали додати до урядового проєкту окремий пункт про допомогу приватним і парафіяльним школам, які могли б користати з федеральних довготермінових позичок на будову шкільних будинків і лябораторій. Коли ж правничі кола ствердили, що федеральна допомога парафіяльним школам є незгідна з конституцією, і що противники цієї допомоги могли б завалити цілу шкільну програму уряду, коли б вона була об'єднана з проєктом про допомогу приватним школам, тоді демократи вирішили внести окремий проєкт про допомогу приватним школам, який був би об'єднаний із законопроєктом про федеральну допомогу школам при навчанні тих предметів, які є важливі для оборони країни, математики, фізики та чужих мов.

Заохочують уряд до будови найбільшої в світі електрівні

Вашингтон. — Головний директор Крайової Асоціяції Спільних Електричних Кооператив Клайд Т. Елліс, промовляючи на зборах для відзначення 100-річчя з дня народин Джорджа В. Норріса, якого вважають „батьком електрівні в долині Теннесі, закликав уряд ЗДА, щоб збудував сильну електрівню та переміг в цій ділянці СССР. Елліс казав, що СССР вже почав будувати могутню електрівню. На думку, Елліса треба б тепер сенатора Норріса, який домігся побудови великої електрівні в долині Теннессі. Сенатор Норіс помер в 1944-му році, але тепер повинен з'явитися якийсь новий провідник в цій ділянці, який виміг би на уряді, щоб ЗДА почали будувати могутню електрівню, яка скріпила б американську економіку та використала б всі природні ресурси в цій ділянці.

Необхідна підтримка для доброї справи

Ню Йорк. — З Українського Конґресового Комітету Америки інформують, що в середу дня 10-го травня ц. р., відбулося переслухання в Комісії Правил Палати Репрезентантів в справі створення Спеціяльної Палатної Комісії Поневолених Націй. Для складання зізнань в цій справі були покликані тільки члени Конґресу і законопроєкт про створення такої комісії був поданий Деніслом Дж. Флодом з Пенсилвенії. Рішення щодо цього законопроєкту має бути винесене найближчими днями і тому теж УККА звернувся зі закликом до всіх своїх філій і членських організацій, як також членів підтримати справу схвалення резолюції Флода, яка має порядкове число 211, листами і телеграмами до своїх конґресменів — членів Комісії правил Палати Репрезентантів (House Committee on Rules). Висилати ці листи і телеграми треба на прізвища таких конґресменів: Говард В. Смит, Вірджінія, Вільям М. Колмер, Міссісіпі, Рей Дж. Мадден, Індіяна, Джеймс Дж. Делені, Ню Йорк, Джеймс В. Трімбл, Аркензо, Гомер Торнбері, Тексас, Ричард Болінґ, Мізурі, Томас П. О. Нейл, юн., Массачузетс, Карл Еліот, Алабама, Б. Ф. Сиск, Каліфорнія, Кларенс Дж. Бравн, Огайо, Вільям Г. Авері, Кензас, Кетрін Ст. Джордж, Ню Йорк, Г. Ален Смит, Каліфорнія та Елмер Дж. Гоффман, Іллиной. Створення пропонованої конґресменом Флодом Комісії Поневолених Націй дуже актуальне і потрібне і вимагає негайної підтримки усього громадянства.

Шерман Адамс про Айзенгавера і Ніксона

Вашингтон. — Колишній губернатор стейту Ню Гемпшир і колишній головний дорадник президента Айзенгавера Шерман Адамс надрукував першу частину своїх спогадів в тижневику „Лайф" і в них пише про те, що президент Айзенгавер дораджував віце - президентові Ричардові М. Ніксонові не старатися про те, щоб ніхто інший із республіканців не кандидував на президента в минулому році. Айзенгавер передбачав, що кандидатура Ніксона без опозиції пошкодить і Ніксонові і республіканській партії. Ніксон пошкодив собі тим, пише Адамс, що не вів кампанії під час правиборів, бо не мав проти себе республіканського протикандидата. Адамс пише дослівно: „Айзенгавер навіть вимагав, щоб сам Ніксон заохотив когось до кандидатури під час правиборів, бо партія потребує заворушення". На думку Адамса Айзенгавер не був вдоволений із того, що в 1952-му році він не мав проти себе опозиції. Республіканці зле робили, що рахували в 1952 і 1956-му роках на популярність Айзенгавера і не старалися здобути перемоги на основі програми своєї партії.

В АМЕРИЦІ

● **Колишній президент генерал Двайт Д. Айзенгавер** був присутній на цілоденному засіданні управи медичного факультету при Університеті Джана Гопкінса в Балтіморі, Меріленд, президентом якого є брат колишнього президента д-р Мілтон С. Айзенгавер. Двайт Д. Айзенгавер цікавився медичними дослідами цього факультету, який уважає, що найважливішою справою є знайти лік проти пістряка.

● **Генерал армії на емеритурі Даґлес МекАртур** буде головним промовцем на прийнятті Ордену Ляфаєтта, яке відбудеться в готелі Пляза в п'ятницю 19-го травня. Генерал МекАртур дістане першу нагороду Волі, яку призначає цей Орден тим особам, що заслужилися в поборюванні комунізму в світі. Це прийняття буде передаване через телевізію.

● **На похороні** славного кінового артиста Ґері Купера в Голливуді було найбільше досі кінових зірок, більше як на похоронах Кларка Ґейбла і Гомфрі Боґарта. Похоронну промову виголосив католицький єпископ із Лос Анджелесу Меннінґ, який сказав, що „кінове мистецтво Купера немає собі рівного в світі".

● **Корпорація** Істойленд Дівілопмент планує коштом $450 мільйонів збудувати ціле місто на острові „Велфарайленд", що на Східній ріці між 44 і 86-ою вулицями в Ню Йорку. Там мають збудувати 20,000 мешканевих одиниць, в яких зможе жити 70,000 осіб, це значить стільки, скільки живе в деяких містах. На цьому острові тепер є шпиталь, і він залишиться там і пізніше. Цей острів мають перейменувати на Східній острів.

У Кореї перемогла військова револьта — уряд димісіонував

Сеуль. — Переведений вночі з минулої неділі на понеділок переворот в Південній Кореї закріпився і дістав частинну леґалізацію. Після того, як команданти всіх родів зброї південно - корейських збройних сил заявили свою підтримку шефові штабу ген. Чанг До Юнґові, що очолив Військовий Революційний Комітет, і таким чином відпала можливість, що військо не підтримає моряків і парашутистів, що перевели переворот, — вийшов із своєї кривки прем'єр д-р Джан Чанґ, конферував із президентом Посуном Юном та формально зголосив димісію цілого уряду. На останньому засіданні членів того уряду, які не були раніш арештовані, затверджено виїмковий стан і поліційну годину, проголошені Військовим Революційним Комітетом. Названий вгорі генерал підтвердив попередню заяву, що військовики передадуть цивільним політикам владу, якщо буде переведена санація відносин. Коли це станеться і як виглядатиме майбутній уряд — він цього не виявив.

Ген. Лі Ган Лім, командант південнокорейських військових з'єднань, які охороняють здемілітаризовану зону проти комуністів, приєднався теж до військового перевороту в Південній Кореї.

Залеґалізування військового перевороту викликало серед корейського громадянства очевидне вдоволення і опустілі раніше вулиці Суелю раптом заповнились людьми, що жваво дебатували останні події.

Західня Німеччина погрожує зірванням взаємин з З'єдиненою Арабською Республікою

Бонн. — Західньо-німецький уряд викликав до Бонну свого амбасадора в Каїро д-ра Вальтера Вебера, як також ґенерального консула з Дамаску, Рудольфа Фехтера. Міністер закордонних справ Гайнріх фон Брентано заявив на зібранні Асоціяції закордонної преси, що західньо-німецький уряд хоче засягнути у своїх репрезентантів в З'єдиненій Арабській Республіці безпосередньо опінію про піднесення до ступня ґенерального консуляту дотеперішньої торговельної місії комуністичної Східньої Німеччини. Західня Німеччина поставила собі за принцип зберігати дипломатичні взаємини тільки з тими державами, які не визнають Східньої Німеччини. Тому вона зірвала була взаємини з Югославією, коли ця остання визнала східньо-німецький комуністичний уряд. Єдиний виняток Західня Німеччина робила у відношенні до Совєтського Союзу, фактичного творця та протектора Східньої Німеччини. Коли в останньому часі західньо-німецькі керівні кола почали думати над нав'язанням дипломатичних взаємин з Польщею, то виринуло тоді питання, як погодити згаданий принцип із фактом, що між комуністичною *Польщею і Східньою Німеччиною*, яка „визнала" кордон Одри-Ніси, існує формальний союз. З'єдинена Арабська Республіка мала добрі політичні й господарські зв'язки з Західньою Німеччиною, але й у чималій мірі залежна від СССР, що постачає їй зброю і будує Асванську гребло. Сирія і столицею Дамаском є складовою частиною З'єдиненої Арабської Республіки.

В Альбанії судять 10-х „шпигунів"

Београд. — У столиці Альбанії, Тірані розпочався в минулий вівторок судовий процес проти 10-ох осіб, оскаржених у змові проти режиму та веденні шпигунства в користь ЗДА, Югославії і Греції. Югославська преса твердить, що ніякої змови ні шпигунства ті особи на своїй совісті насправді не мають, а єдина їх вина у тому, що вони були проти альбанського диктатора Енвера Гокси, що в т. зв. ідеологічному спорі між Москвою й Пейпінгом зайняв позиції Пейпінгу, щодо неминучости війни при існуванні у світі капіталістичних країн. Опозиціоністи були з табору Хрущова й поручали „мирну коекзистенцію". Гокса всіх головачів того табору виарештував і тепер судить їх за „зраду".

● **Сер Едмунд Гілярі**, витязь найвищого у світі гори Евересту в Гімаляях, дістав кілька днів тому атаки під час альпіністичної виправи на гору Макалю — 5-го найвищого шпилю у світі. В три дні пізніше він відзискав втрачену спершу мову, але він все ще важко хворий.

Німецькі і українські наукові установи Мюнхену вшанували пам'ять Шевченка

Мюнхен. — Дня 9 травня ц. р. в залі Німецького університету у Мюнхені відбулося зібрання на пошану пам'яті Т. Шевченка в сторіччя його смерти. В цьому зібранні взяли участь Славістичний Колоквій при Слов'янському Семінарі Мюнхенського університету, Наукове Товариство ім. Шевченка, Український Вільний Університет та Українська Вільна Академія Наук. Відкрив збори, що відбувалися у великій залі Університету, промовою керівник Слов'янського Семінару проф. Е. Кошмідер і після цього проф. Ю. Бойко прочитав доповідь на тему „Значення Шевченка у світовій літературі". Доповідач звернув особливу увагу на гуманні, демократичні ідеї у творчості Шевченка і на його невпинну боротьбу за національне визволення України. В дальшій доповіді п. н. „Народний елемент у творчості Шевченка" проф. А. Шмаус показав поезію Шевченка, як перехід від літератури селянської до всенародньої і світової. Численними прикладами із поезій Шевченка проф. Шмаус вияснив уміння Шевченка досягати високого мистецького ефекту засобами народної поезії, леґенди, приповідки. Водночас із цим, проф. Шмаус звернув увагу, що в творчості Шевченка, як і в народному українському епосі переважає елемент ліричний. Завершенням цих урочистих зборів були декляммації поезій Шевченка українською та німецькою мовами. Кінцеве слово, згідно з програмою, мав виголосити ректор Українського Вільного Університету д-р проф. Іван Мірчук. Але цього не судилося здійснити: проф. І. Мірчук помер несподівано 2 травня ц. р. Тому теж закінчив ці урочисті наукові збори проф. Олександер Кульчицький із Парижу, короткою промовою, в якій він з'ясував характер своєрідного і єдиного в світі культу Тараса Шевченка серед українського народу.

АМЕРИКА ПРОТИ „ВЕТА" КОМУНІСТІВ ЩОДО ЛЯОСУ

Женева. — На Женевській конференції про Ляос, яка розпочалась минулого вівтірка 16 ц. м., продовжуються східньо - західні суперечки. Державний секретар Дін Раск різко відкинув закиди комуно-китайського міністра закордонних справ маршала Чена-і, наче б ЗДА були головною причиною південно-азійського заколоту і вказав, як на дійсну причину, — на комуністичну доктрину про необхідність запанування комунізму в цілому світі та змагання до цієї цілі всіма засобами. Дін Раск спротивився деяким точкам проєкту, як мала б виглядати невтральність Ляосу, запропонованого совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком. Зокрема він заквестіонував точку, яка вимагає, щоб усі постанови Міжнародньої невтральної комісії, яка, має стежити за збереженням військового перемир'я і невтрального характеру Ляосу, були одноголосні. Така вимога у практиці рівняється паралізуванню діяльности тієї Комісії, бо один з трьох її членів, представник комуністичної Польщі, завжди мав би змогу зголошувати своє „вето". Державний секретар з свого боку зголосив вимогу, щоб Міжнародня невтральна комісія мала повну свободу рухів, без потреби діставати за кожним разом дозвіл від цивільної чи військової ляоської влади, і щоб її постанови були важні на базі більшости голосів, 2:1. Англійський міністер лорд Гюм підтримав становище Америки. На Женевській конференції все ще нема делеґації від теперішнього леґального уряду Буна Ума. Зате зросли шанси, що постане одна спільна ляоська делеґація, бо на конференції в Намоне погодились різні розваджені сторони, щоб почати переговорювати про один коаліційний уряд та про спільну військову комісію, яка співпрацювала б з Міжнародною невтральною комісією для нагляду над перемир'ям. Водночас західні обсерватори стверджують, що Совєти знову переслали великим літаком транспорт зброї і виряду комуністичним повстанцям.

ЗДА, мабуть, стаціонуватимуть свої війська в Сіямі

Банґкок. — На конференції віце-президента Линдона Джансона з провідними державними мужами в Сіямі обговорювано можливість стаціонування американської залоги в тій південно-східній азійській країні, як найкращої ґарантії її забезпеки проти агресивного комунізму. Віце-президент Джансон прибув в минулий вівторок до столиці Сіяму Банґкоку після короткого відпочинку в Гонг Конґу, де він зупинився по дорозі з Формози. Ділові наради з сіямськими діячами затяглись так довго, що відкликано заповіджену раніше прогулянку для оглядин різних особливостей країни. Крім наради з сіямським прем'єром маршалом Саріт Танаратом, Джансон конферував із ґенеральним секретарем Організації Південно-Східнього Азійського пакту (СЕАТО), колишнім сіямським міністром закордонних справ Поте Сарасіном. Віце-президент Линдон Джансон піддав однаково південно - в'єтнамському президентові Нґо Дінґ Дієм-ові, як сіямському прем'єрові Танаратові думку про можливість встановлення американської військової бази в їх країнах, але — за твердженням західніх коментаторів — ледви чи ті країни погодяться на таку концепцію, бо всі азійські народи є вразливі на тому пункті, щоб чужинці — европейці чи американці — не воювали на азійській території проти азійців, якщо можна таку конечність оминути іншими способами.

Конґолійські „люмумбісти" відкинули пропозицію злагоди

Леопольдвіль. — Голова режиму в провінціях Оріє́нталь і Ківу комунофіл Антуан Гізенґа відкинув заклик конґолійського президента Касавубу щодо спільної участи в надзвичайній сесії парляменту в столиці Конґа Леопольдвілі. Касавубу сподівався, що арештування смертельного ворога Гізенґи, катанґського президента Мойсе Чомбе, та скликання парляменту, якого постійно домагався був Гізенґа, спонукає його до співпраці. Тим часом Гізенґа проголосив через радіо, що він вважає скликання президентом Касавубу парляменту за „нелеґальне", а конференцію конґолійських лідерів в Кокільгатвілі назвав „диктатом збоку чужинецьких інтересів". Гізенґа ставить за передумову своєї участи в нарадах парляменту — скликання його до міста Каміни, що є летунською базою Об'єднаних Націй, проголошення Каміни в промірі 60 миль невтральною смугою, стаціонування там військ тільки Індії і 5-х африканських країн, що визнають Гізенґу, виключення відтіль конґолійського війська і недопущення чужинецьких кореспондентів ані фотографів. Але водночас Гізенґа згори зазначує, що він не визнає центральної конґолійської влади Касавубу, тільки вважає себе за „леґальну" владу для цілого Конґа та наступником вбитого Люмумби. Він закінчив свою заяву окликом „Хай живе Конґо, хай живе люмумбізм". Ця, напевне продиктована з Москви заява Гізенґи, перекреслює надію на можливість компромісового закінчення роздору в Конґо, ба навіть ще більше ділить Конґо на два табори за існуючим поділом світу.

У СВІТІ

● **Соціялістична преса** в Західній Німечині гостро атакує вибір Вільгельма Шепмана, останнього команданта парамілітарної організації „СА" за Гітлера, на заступника посадника у містечку Гіфгорні біля Ганноверу. Він кандидував від правої Партії втікачів і виграв великою більшістю голосів, завдяки підтримці також інших, опозиційних до соціялістів, партій. Шепманові закидають „активний антисемітизм".

● **У Лондоні** помер у віці 79 років кол. адмірал Дудлей Норт, який впродовж 20 років боровся проти несправедливого — на його думку — димісіонування його за те, що він, як командант морської фортеці в Гібральтарі, допустив, що частина французької фльоти, тоді на послугах уряду у Віші, що співпрацював з німцями, вийшла з Середземного моря на Атлянтійський океан і змогла перешкодити англійцям та французам з-під стягу ген. де Голя захопити французький порт Дакар в західній Африці. Адмірал Норт впродовж 20-х років таврував засудження його, як несправедливе, приписуючи вину вищому командуванню. Він мав поважних оборонців і ця справа хвилювала військово - морські англійські кола.

● **У Лондоні** з невідомих ближче причин перервався в минулий понеділок вечером доплив електричного струму на вулиці. Стало темно на залізничних стаціях, перервано радіо — і телевізійні передачі. В центрі міста поліція мала величезний клопіт з нормуванням руху, коли перестали діяти світляні знаки. Такий стан тривав півтори години.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50: three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Військовий переворот у Кореї

Військовий переворот, проведений уночі з минулої неділі на понеділок в столиці Південної Кореї, Сеулі, і швидко потім також в інших південно - корейських містах, був несподіванкою не тільки для членів уряду, який впав його жертвою, але й для всіх західніх обсерваторів південно - корейського життя. Безпосередні причини цього перевороту все ще не зовсім ясні, дармащо відносини в тій нещасній країні ненормальні, а кожна аномалія криє в собі зародки всяких неприємних несподіванок.

Пригадаймо, що Південна Корея — це та частина країни з двотисячною історією, яку поділено на Потсдамській конференції в липні 1945-го року без запиту щодо її волі та всупереч історичній справедливості, всупереч логіці й потребі, ба навіть всупереч постанові конференції в Каїро з листопада 1943-го року, де президент Д. Рузвелт, В. Черчил і Чіянґ Кай-шек погодилися, що окупована японцями Корея повинна стати „вільною і незалежною" державою. Дозвіл московським большевикам зайняти Північну Корею до 38 паралелі був одніє́ю з тих заплат чужим коштом, що їх ЗДА зробили задля вступлення СССР до війни проти Японії, хоч тієї російської участи західнім альянтам зовсім уже не було треба. Таким чином самі західні альянти дали Москві нагоду зорганізувати, озброїти і нацькувати комуністичні загони в Північній Кореї для нападу на Південну, 25-го червня 1950-го року. Після кривавої трирічної війни, 27-го липня 1953-го року, підписано перемир'я, більш-менш на тій самій 38-ій паралелі, що далі перерізує край і нарід, залишаючи на північ від тієї лінії кругло 10 мільйонів народу і на південь — 23 мільйони. Післявоєнна руїна, перелюдненість краю близько двома мільйонами втікачів з-під комуністичного режиму і великим природним приростом, моральна розтіч і вічна загроза збоку сусідньої північно - комуністичної Кореї, що спирається на червоний Китай, — все це створювало надзвичайно трудні умовини для південно - корейської влади, дармащо вона користувалась сильною фінансовою та військово - політичною підтримкою Америки. Таким чином в адміністраційному апараті загніздилась корупція, а народні маси терпіли нужду. Сфальшування виборів переповнило чашу терпіння і стало безпосередньою *причиною заворушень у квітні* минулого року, що спричинили упадок режиму 85-літнього президента Синґмана Рі.

Змінено конституцію із скасуванням авторитарної влади президента республіки, переведено нові вибори і встановлено дійсно демократичний режим. Але новий уряд з прем'єром д-ром Джаном Чанґом, віце - президентом з часів Синґмана Рі, — дістав у спадщині самі лиха, що їх не міг поладнати впродовж тижнів і навіть впродовж року. Велике безробіття, інфляція, зрадикалізована молодь, поділений на два пристрасні табори парлямент і загроза збоку двох крайніх течій — комунізму та реакційного націоналізму — це були головні причини затяжної недуги. Утримування на невеличкому просторі 37.500 кв. миль 600-тисячної армії ґарантувало безпеку країни проти нової ворожої агресії, але рівночасно й ускладнювало внутрішні відносини, створюючи численну касту амбітного старшинства. Командант американської 8-ої армії вже рік тому перестерігав проти розполітикованости корейської армії. Південно - корейський амбасадор у Вашинґтоні признав тепер, що психологічною причиною перевороту з-перед кількох днів була „жадоба влади" в гурті високих старшин.

Військові революти стались недавно в Туреччині, Пакістані і в Бірмі. Такі перевороти не є новиною ні в Азії, ні в Південній Америці. Переворот у Південній Кореї перейшов тепер під гаслами скріплення антикомуністичного фронту, боротьби за піднесення життьового рівня народніх мас і проти корупції в адміністрації. Військовий Революційний Комітет, який перейняв повноту влади, заявив свою вірність чартерові Об'єднаних Націй і союзові з З'єдиненими Державами. Це все гасла і заяви здорові. Якщо генералам вдасться перевести те, чого не зуміли цивільні політики, то не буде причини ремствувати на них за методи, що їх не можна схвалювати в нормальних умовинах.

Безнадійна зустріч в Криму

В понеділок 22-го травня ц. р. в курортній місцевості Долішня Ореанда в Криму починається чергова „неофіційна" конференція видатних громадських діячів і представників ЗДА й СССР в справі американсько - совєтських взаємин.

Ідея відбувати такі конференції виникла серед американських науковців і громадських діячів ще з початком минулого року, а першою спробою її реалізації була конференція, яка відбулася з фінансовою підтримкою Фундації Форда і з апробатою державного департаменту ЗДА в Дартмутському Коледжі восени минулого року. З американського боку взяло в ній участь кільканадцять видатних американців під проводом професора Колюмбійського університету д-ра Філіппа Е. Мозлі. Совєтський Союз був репрезентований здебільша членами Центрального Комітету КПСС і керівниками різних офіційних установ під проводом совєтського українського драматурга Олександра Корнійчука.

Цьогорічна вже Долішньо - Ореандська конференція відбувається на тих самих принципах і здебільша в тому самому складі. Американську групу очолює знову проф. Філіпп Е. Мозлі, а її учасники професори, науковці, мистці і громадські діячі репрезентуватимуть себе самих, як приватних громадян. Не братимуть тепер участи в розмовах д-р Волт В. Ростов, який став одним із асистентів президента Кеннеді, ані Джордж Ф. Кеннан, який перебуває тепер на становищі амбасадора в Юґославії. Відсутність їх обидвох тільки підкреслюватиме неофіційність американської репрезентації в Долішньо - Ореандській конференції. Цього не можна сказати про совєтську сторону, яка буде репрезентована трьома членами керівної політичної верхівки СССР — ЦК КПСС — Корнійчуком, Ґафуровим і Мітіним, членом - кандидатом ЦК Ніною В. Поповою, генералом Н. Таленським, членами Академії Наук СССР і директорами різних інститутів. Совєтська група на цій конференції *буде цілком офіційною, бо нікого з* її складу не можна трактувати, як неофіційну особу, яка має чи може мати свої власні погляди на обговорювані проблеми.

Отже, конференція в Долішній Ореанді відбуватиметься знову на нерівній базі — розмов неофіційних і офіційних представників двох різних своїм суспільним ладом і державним режимом країн, і тому вона залишиться такою ж безвислідною, як минулорічна конференція в Дартмутському коледжі. Показовою для даремности цих розмов може бути й той факт, що в американській публічній опінії звідомлення з цієї конференції знаходять широкий відгомін і обговорення, а совєтська преса обмежується тільки короткими згадками, і тому населення СССР та інших комуністичних країн не мало і не матиме ніякої змоги ознайомитися з її перебігом, особливо ж з думками й поглядами її американських учасників.

Крім обговорення таких проблем, як розброєння, припинення спроб з нуклеарною зброєю, міжнародний мир і роля ОН в посиленні міжнародної безпеки, головною темою розмов в Долішній Ореанді мала б бути справа мирних і дружніх взаємин між ЗДА й СССР. Якщо взяти до уваги зобов'язуючі для всіх комуністів постанови і напрямні минулорічної московської конференції вісімдесят і однієї компартії світу, основною суттю яких є не коекзистенція, але знищення з допомогою коекзистенції суспільного ладу З'єдинених Держав Америки і їх самих, як світової потуги, то вигляди на якесь договорення в цій справі такі ж безнадійні, як і віра в те, що Хрущов і міжнародний комунізм прагнуть миру і співжиття з тими, кого вони заприсяглися знищити.

КОРПУС МИРУ І КОРПУС ВІЙНИ

В минулому столітті Фрідріх Енґельс, друга особа після Карла Маркса на комуністичному Олімпі, у своїй праці „Анти - Дюрінґ" писав: „Хотів би я бачити Дюрінґа, як він у майбутній війні своєю духовою силою боротиметься з торпедами і кружляками". Звичайно, цим висловом Енґельс іронізує над ідеалістичною філософією Дюрінґа, бо він в усьому віддає перевагу матеріяльній стороні і майже іґнорує духову сторінку людського життя.

Одначе, пізніші учні Маркса і Енґельса, московські большевики зуміли в своїй практиці поєднати „торпеди і кружляки" з Дюрінґовою духовою силою, і це дало їм можливість опанувати більшу частину Европи, немалий кусень Азії та Африки, а останнім часом навіть створити мостовий причілок на Кубі.

І тому цілком природньо, що успіхи СССР в змаганні з Америкою чимраз настирливіше насувають питання: чому і чим большевики перемагають? Над цим застановляються державні мужі Заходу, дипломати, генеральні штаби західніх армій. А тим часом Ляос майже втрачений уже для Заходу, сили комуністичних партизанів у Південному В'єтнамі лише за останній рік зросли з трьох тисяч до дванадцяти, в Конґо ніяк не можуть дати ради з послідовниками Люмумби.

Новий президент Кеннеді кинув недавно клич про створення „Корпусу Миру", завданням якого має бути допомога малорозвиненим країнам в ділянках культурно-освітній, сільсько - господарській, соціяльно - побутовій і ін. До цієї праці вже зголосилося 7.500 американських патріотів, головно студентської молоді, які добровільно виїжджають в дикі й напівдикі країни, щоб нести там самаритянську службу. Перша група цих патріотів в числі 28 осіб у вересні ц. р. виїжджає до Танґанаїки в Африці.

Звичайно, ідея „Корпусу Миру" дуже шляхетна, і його праця напевно спричиниться до піднесення симпатій населення відсталих країн до ЗДА. Не маємо найменшого сумніву, що ці патріоти будуватимуть шляхи та шпиталі, вишколюватимуть місцевих лікарів, учителів, будівників — і „не більше". Але в цьому то й біда, що „не більше", бо сучасна доба якраз вимагає отого „більшого", в даному випадку чіткої антикомуністичної ідеології, яка поборювала б облудну комуністичну, що сіє заколоти в світі. Мова йде про поєднання матеріяльного з ідеалістичним, або конкретно кажучи, духової поживи, бо ж Америка ніколи не скупилася на матеріяльні добра! Не раз викидала вона грубі мільйони долярів до Венесуелі, Куби та інших країн. А що має за це? Венесуельці ж зовсім недавно плювали в обличчя репрезентанта свого великого добродія.

І тому мимоволі повертаємо свій зір туди, звідки просочуються комуністичні впливи до глухих азійських і африканських народів. Мимоволі хочеться порівняти два „Корпуси Миру", або вірніше американський „Корпус Миру" і совєтський „Корпус Війни". У „Радянській Україні" (ч. 62) читаємо: „На підготовчому факультеті Київського державного університету імени Т. Шевченка приступила до навчання нова (значить це вже не перша — Ю. С.) велика група іноземних громадян. Це юнаки і дівчата — посланці героїчної Куби. Зараз на підготовчому факультеті вже вчаться представники 25-ох країн світу, переважно Африки й Азії".

Отож, Москва не лише посилає до Куби танки типу „Сталінець" і МІҐ-и, але й забирає до себе на вишкіл юнаків і дівчат „героїчної Куби". Чи ж не є це клясичним поєднанням енґельсівських „кружляків і торпед з Дюрінґовою силою духа?"

Але насправді совєтський „Корпус Війни" виглядає далеко грізніше, бо ж ця „нова група", про яку повідомляє „Радянська Україна", лише мізерна частина тих юнаків і дівчат.

Большевики були й лишилися майстрами прицілу на далеку віддаль. Доказом цього є хоч би „Університет народів Сходу", який створено ще в кінці 20-ох років і в якому вишколювалися тіта й ґомулки, кадари й ульбріхти, люмумби і кастра, що продалися Москві аж по другій світовій війні. А хіба заснування в 30-их роках при Київській військовій школі зв'язку ім. Калініна монголо-корейського факультету, де з монголів і корейців вишколювали військових старшин, що придалися Москві аж у 1950 році, не є прицілом на далеку віддаль? А дитячий будинок в Святошино під Києвом, де дітей т. зв. еспанських революціонерів ще з колиски вишколювали на провідників „революційного руху" у південно - американських країнах — це не приціл на далеку віддаль? Але й ці загальновідомі комуністичні освітні гнізда блїднуть перед „Університетом дружби народів", який створено останніми роками в Москві і в якому вишколюються многотисячні кадри „Корпусу Війни". Адже недавно сама совєтська преса повідомляла, що на кожне вільне місце в тому університеті зголосилося по сорок кандидатів і тому, мовляв, треба збільшити континґент випускників.

Звичайно, в такого роду навчальних закладах вишколюється чужинців ніби лише за цивільним профілем: учителів, агрономів, лікарів, інженерів тощо. Але нема сумніву, що за всіми тими „цивільними профілями" криються майбутні висококваліфіковані кадри комісарів для країн „народних демократій".

Щодо вербування матеріялу для свого „Корпусу Війни" Москва перебуває трохи в гіршому стані, ніж Америка, бо їй потрібно засилати для подібної місії свою аґентуру в далекі заморські країни, що іноді не зовсім безпечно, а крім того це зв'язане з великими матеріяльними видатками. Америка ж має у себе вдома тисячі людей з різних східньоевропейських країн, опанованих комуністами, і тому вона не потребувала б витрачати час і гроші на вербування людей для цієї цілі. Зокрема, чимало серед нових американців є військових фахівців, що добре знають, якої тактики вживають московські „дорадники", знають як поборювати танки типу „Сталінець" і МІҐ-и, бо багато з них мали до діла з тими машинами, а є й такі, що брали участь в їх конструкції. На жаль, в пере-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Мирослав Прокоп

ЩЕ ДО ПИТАННЯ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКИХ ВЗАЄМИН

(Відповідь опонентам)

Як читачам „Свободи" вже відомо, 4-го березня ц. р. відбулась в Ню Йорку публічна конференція Генерального Секретаріяту Закордон. Справ УГВР, на якій м. ін. я виголосив доповідь п. н. „До питання українсько - російських взаємин", що була офіційним становищем того ж Секретаріяту. Тоді також з окремою заявою до цього питання виступив Микола Лебедь. Провідною думкою доповіді і заяви був погляд, що у своїй боротьбі за державну самостійність український народ повинен змагати до наладнання взаємин також з російським народом на принципах державної незалежности обох народів. Була також поставлена теза, що, хоч російський народ створив клімат, в якому міг рости й розвиватися російський імперіялізм, російського народу не треба утотожнювати з російським імперіялізмом, бо він шкідливий і для самих росіян. Український визвольний рух в принципі визнає право кожного, отже й російського, народу на самостійність на його власній території, а свою визвольну боротьбу спрямовує тільки проти російського імперіялізму.

Ці погляди викликали живу і гостру реакцію в українській еміґраційній пресі. Деякі газети („Прометей", канадійські „Українські Вісті" та „Вільне Слово") в цілому або частинно погодилися з видвигненими на конференції тезами. „Свобода" окреслила їх „новими" для української громади і спробою „перевірки" українсько - російських взаємин, наскрізь „теоретичними" та „не на часі". „Шлях Перемоги" та „Гомін України" а частинно і паризьке „Українське Слово" називали згадану вгорі заяву М. Лебедя і тези моєї доповіді відходом від „генеральної лінії української визвольної політики" чи прямо „зрадою".

З критикою і закидами опонентів можна погодитися в тому, що вони спиралися на переоченні або запереченні основних фактів із розвитку української визвольної політики останніх десятиріч і вимог тієї політики. Деякі закиди є нічим іншим, як продуктом звичайної партійно - політичної боротьби. Ось докази:

1) З'ясовані в доповіді тези до українсько - російських взаємин ніяк не можна уважати новими або спробою перевірки тих взаємин тому, що, як вже звернула на це увагу газета „Народна Воля", на таких позиціях стояли і Центральна Рада, і уряд УНР, і більшість українських політичних груп. Крім того подібне становище займав і український визвольний рух в Україні в часі війни і по ній. Ще в 1950 році в офіціозі УККА „Український Квартальник" була надрукована переслана з України стаття тодішнього члена Проводу ОУН і члена УГВР О. Горнового, в якій м. ін. читаємо: „ОУН бореться не проти російського народу, а проти російських імперіялістів". В справі нашого ставлення до російського народу вніс окрему резолюцію також П'ятий Конґрес Американських Українців, що була надрукована в „Свободі" з 16-го липня 1952 року. Там м. ін. читаємо, що „українське суспільство робить велику різницю між віково - гнобленими масами росіян та традиційно недемократичним та агресивним російським проводом... це суспільство ставиться з повною симпатією до російського народу, якому належиться краще життя та свобода, так, як це належиться українському та іншим поневоленим народам в СССР".

2) Зовсім безпідставні є також закиди у „відході від позицій визвольного руху", що їх видвигнули, зокрема, „Гомін України" та „Шлях Перемоги". Обидві газети віддзеркалюють погляди ЗЧ ОУН, отже організації, яка на еміґрації виступає як речник ідей націоналістичного руху в Україні. Тимчасом тези моєї доповіді спиралися якраз на програмі ОУН, УПА і УГВР та на їхньому ставленні до російського народу. Я згадував уже статтю О. Горнового. Треба згадати ще брошуру Проводу ОУН і члена УГВР П. Полтави п. н. „Хто такі бандерівці і за що вони борються". Ця брошура була написана в Україні в 1948 році, і в ній м. ін. читаємо: „Усі народи, в тому числі і російський і польський народи, ми цінимо, шануємо та прагнемо до дійсної дружби та співпраці з ними. Ми ненавидимо і боремося тільки проти тих імперіялістичних сил, які нас поневолюють або хочуть поневолити". Цю брошуру П. Полтави передрукував ніхто інший як Провід ЗЧ ОУН в тодішньому офіц. „Український Самостійник", а відтак перевидав її окремо і поширив на еміґрації. Значить, в той час політичні чинники ЗЧ ОУН проповідували ті позиції крайової ОУН, які тепер вони називають „промосковською орієнтацією", „свідомим шкідництвом", „хахляндією з патріотичною бутафорією" і ін.

Обидві газети роблять ще один закид. Вони кажуть, що моя доповідь і виступ М. Лебедя подиктовані „чужим підшептом чи наказом", словом, так доручили американці. Це звичайна недоречність, бо логічно треба б прийняти, що американці також доручали Проводові ОУН в часі останньої війни змагати до наладнання взаємин з російським народом. Крім того не треба забувати ще одне. Москва постійно називає всі українські групи на еміґрації чужою аґентурою, але вся українська еміґрація відкидає такі обвинувачення як звичайну ворожу провокацію. Що думати про українців, які вживають такої самої зброї проти своїх політичних противників?

3) Не можна погодитися також з висуненим у „Свободі" твердженням ред. Івана Кедрина про те, що тези моєї доповіді чисто теоретичні, утопійні, що вони не на часі, що не можна відділяти народу від його імперіялістів.

Що пропозиції наладнання взаємин з російським народом не є чисто теоретичні видно з того, що їх видвигало і здійснювало в житті українське визвольне підпілля в Україні, і мало в цій своїй політиці реальні успіхи. Коли зважити історичні комплекси ворожости росіян до української визвольної боротьби, то серйозним успіхом треба вважати факт співпраці деяких росіян з підпіллям ОУН на Донбасі в часі війни, або прихильні відгуки серед червоноармійців на заклики УПА, або співпрацю російських політичних в'язнів у совєтських концентраційних таборах з українцями, зокрема в часі страйків 1950-го і наступних років. До речі, про поставу росіян у часі страйків писав у „Шляху Перемоги" з 26-го лютого ц. р. колишній каторжанин А. Фурман. Він казав, що серед власовців - росіян було багато таких, які вислуговувались режимові, але водночас „були й такі, які під час повстання боролися мужньо й жертвенно і не ліпше і не гірше, ніж сотні тисяч українців, балтійців, кавказців, туркменів". Також західні поворотці з совєтських концентраційних таборів свідчать, що серед росіян у таборах є й такі, які не відмовляють неросіянам права на незалежність. Хоч їх мало, їхня питома вага для не-російських народів велика.

Але немале значення мають для нас і ті росіяни, які хоч не є антиімперіялістами, але є проти тоталітаризму та диктатури, бо їхній спротив зменшує силу імперського централізму на неросійські народи. Цього вчить нас досвід царської імперії. Значить, мої опоненти піддають під сумнів доцільність і можливість проводити лінію поділу між російським народом і панівною в СССР системою комуністичної диктатури і імперіялізму, а в той час саме життя повчає, що така лінія поділу існує принаймні для частини росіян. Було б недоречністю, коли б утотожнюванням таких росіян в СССР з панівною системою неросійські народи заганяли їх в обійми тієї ж системи, замість того, щоб змагати з ними до спільного фронту, навіть якщо завтра ми з ними розійдемося в питанні самостійности не-росіян.

До речі, не утотожнюють народів з імперіялізмом їхніх проводів також ніякі інші народи. Не робили цього західні альянти в часі війни з гітлерівською Німеччиною. Навіть Сталін у своїй промові з 3-го липня 1941 року, коли ввесь світ рахувався з перемогою Гітлера, звертався за симпатіями не тільки до ворогів Німеччини, але також до німецького народу, „поневоленого гітлерівськими заправилами". Не ідентифікують сьогодні всіх росіян з російським імперіялізмом чи режимом в СССР також американці чи інші вільні народи. І не за це маємо ми до них претенсії, а за те, що вони часто замовчують самостійницькі аспірації не-росіян для того, щоб, мовляв, не антагонізувати російського народу.

Правда, ред. Кедрин каже, що росіян, які визнавали б право українського народу на незалежність, немає на еміґрації. Але про це писав і я в своїй доповіді, кажучи, що російські еміґраційні групи в основі імперіялістичні і „не визнають навіть тих формальних прав не-російських народів, які за ними мусів визнати Кремль". Я писав також, що „передумовою наладнання українсько - російських взаємин є визнання росіянами самого принципу державної самостійности України". Тим не менше майже всі опоненти намагаються нав'язати ЗП УГВР і мені проповідування потреби розмов з російськими еміґрантами. Тим часом справа зовсім не йде про домовляння з російськими еміґрантами, які не визнають принципу державної незалежности України, і з ними УГВР ніколи не вела й не думає вести ніяких розмов.

Натомість іде про принципове ставлення української визвольної політики до російської проблеми і російсько-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Володимир Жила

ЛІТЕРАТУРНО - ЕСТЕТИЧНІ ПОГЛЯДИ ІВАНА ФРАНКА

(2)

Тільки такий поетичний твір промовлятиме до читача, й вироблятиме в ньому бажання жити, працювати й трудитись для добра свого народу.

Франко розглядав літературу в тісному й живому взаємовідношенні з наукою, з якої література повинна черпати потрібні соки для росту й скріплення. Великого значення надавав Франко літературній традиції, як це видно з його історико - літературних робіт. І так, письменник закликав своєю науковою і літературною діяльністю „скріплювати віру в рідний ґрунт, в силу нашої нації . . . . відновлювати всі кращі традиції нашої минувшини і прищеплювати до них усі кращі здобутки загальнолюдської цивілізації"[11]).

Франко ставив великі вимоги письменникам і поетам, бо він вимагав від них високомистецьких творів. Він твердив, що мало володіти технікою писання і знати літературну мову, треба мати глибоке чуття і широку фантазію, розуміти й знати життя, і то не тільки збоку, вміння його зобразити, але насамперед, вміти розкрити його психологічні основи й суспільно-економічні передумови. Тільки той твір вважав Франко мистецьким і тривалим, в якому автор зумів залишити відбиток свого духа, зумів запанувати над персонажем, викристалізувати його ідейні основи. І тому, що якраз галицька й східньоукраїнська література далеко не відповідали вимогам і напрямним Франка, він закидав їм брак життьової правди, нерозуміння основ життя та примітивність літературної техніки. А сам у той час творив високоідейні твори, де цілковита єдність глибокого ідейного змісту й високої мистецької форми була першою передумовою. Віє, як мало хто перед ним, зв'язав літературу з життям народу; його твори — це документальні картини життя, в яких він змагає до конкретної мети стати поважним суспільним фактором в житті свого народу, і цього він, без сумніву, добився. Великий інтерес служити своєму народові вів Франка на ниву широкої народної праці. І так, його творчі надбання це, насамперед, тривка данина естетичним засадам наукового реалізму, що ліг в основу його багатогранного творчого зусилля. Він, що володів небуденним поетичним талантом і мав всі дані генія, зв'язав українську літературу з життям, яке він відобразив на сторінках своїх творів як мало хто перед ним або після нього, а його твори, що на думку його жорстоких критиків з часом мали втратити на значенні, навпаки, ще яскравіше промовляють до наступних поколінь. Його висока ідейність і цілеспрямованність та глибока єдність ідейного змісту й високої мистецької форми дають йому право повторити слова його безсмертного Мойсея, що є ніким іншим як самим Франком, який грізно мовить до свого народу:

Я ж ввесь вік свій,
ввесь труд тобі дав
У незломнім завзяттю —
Підеш ти у мандрівку століть
З мого духа печаттю![12])

Читаючи літературно - критичні статті Франка, знаходимо всього один матеріял про його міркування, „що таке поетична краса"? Цей матеріял, здається, повинен лягти в основу цієї літературної розвідки, коли говоримо про літературно - естетичні погляди Франка. Франко у розвідці під таким самим наголовком надає окреме й спеціяльне значення поетичній красі. Він твердить, що „нова індуктивна естетика мусить прийняти за вихідну точку не поняття краси, а чуття естетичного уподобання, мусить при помочі психології аналізувати те чуття і далі мусить в обсягу кожної поодинокої штуки розбором її технічних способів і її взірцевих творів доходити до зрозуміння того, якими способами кожна штука в своїм обсягу викликає в нашій душі чуття естетичного уподобання"[13]).

Франко рішуче виступає проти догматичного поняття краси. Він в принципі заперечує міркування Канта і Шлеґеля, які розглядали красу лише як форму. І так, Кант вчив, що „формальна естетика повинна залишати осторонь ввесь зміст і обмежуватися тільки самою формою", а далі додав для ближчого зрозуміння попереднього, що „формальна краса є тільки дуже підрядним чинником мистецької краси, яка по суті від форми йде до змісту"[14]).

Франко, коментуючи думки Канта, писав: „. . . артистична краса повинна, по Кантовій думці, головно залежати від гарного змісту; гарна форма має для неї підрядне значення. В чім лежить краса змісту, — як твердить Франко, — Кант не пояснює і не може пояснити, бо ж, по його словам, краса є виключно прикметою форми"[15]). Також і дефініція Шлеґеля — „краса є приємною появою добра"[16]) не відповідає вимогам і поняттям Франка. Франко висуває свої арґументи й пише: „І тут на дні недоладно зчеплених слів є вірне почуття, що краса є щось приємне для нас, але поза тим яке ж баламутство, яка пуста гра загальниками — означування одного неясного двома неясними! І що має спільного так дефініована краса з артистичною красою? Чи штука має метою подавати нам самі приємні образи? Вона часто малює нам муки — фізичні і душевні, вбійства, розчарування, гнів, розпуку, — тисячі неприємних явищ"[17]).

[11]) М. Климась, там же, сторінка 275.

[12]) Іван Франко, „Мойсей", Вибір із творів, Ню Йорк - Париж 1956, стор. 101.

[13]) Іван Франко, „Із секретів поетичної творчости", — Твори, том 16, стор. 291.

[14]) Там же, стор. 293.

[15]) Там же, стор. 293.

[16]) Там же, стор. 294.

[17]) Там же, стор. 294.

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

КОРПУС МИРУ І КОРПУС ВІЙНИ

[illegible] (Закінчення зі стор. 2-ої)

важаючій більшості ці люди працюють з „мапами", звичайно, не з військовими, а з тими, що підлоги миють в офісах. А в гіршому випадку, є вони на „лейофі", як, скажімо, мадярські еміґранти, що не мають відповідного „сеньоріті". Так марнується цінний антикомуністичний елемент.

Звичайно, це дуже добре, що цієї осени виїде вже 28 осіб з Америки до Африки з шляхетною місією, але стає трохи лячно, що американський „Корпус Миру" — краплина супроти „Корпусу Війни", що його вже має большевицька Москва. А ще важливіше — завдання, з якими виїжджають американські і совєтські члени „Корпусу Миру".

От, уявімо собі, приїжджає до Танґанаїки якийсь Джані Смит з Филаделфії і починає вчити автохтонів, як будувати шляхи, показує їм, яка мусить бути пропорція між цементом, піском і камінням в розчині, показує машину, в якій готується цей розчин і розповідає про чудовий американський гайвей. А тепер другий приклад:

Повертається, а не приїжджає, до Танґанаїки якийсь Ліо Кґане, що закінчив московський „Університет дружби народів". Ліо також має фах інженера - будівельника, як і Джані Смит, але різниця між ними колосальна, бо Ліо виріс у тих самих пралісах, де тепер прокладатиме „гайвей", Ліо показує ту саму пропорцію розчину, але додає, що найкращий цемент виробляється на Новоросійському цементному заводі, бо там, мовляв, робітники працюють на себе, а не на „капіталістів - монополістів"; що машина - мішалка зроблена з кращої совєтської сталі, бо, мовляв, совєтська техніка стоїть вище від капіталісичної хоча би уже тому, що совєти перші випустили „Спутніка"; що, мовляв, і совєтські танки типу „Сталінець" кращі від американських, бо вони знищили „американський" десант на Кубі, і т. д.

Ліо Кґане поєднує енґельсівські торпети і кружляки з духовою силою Дюрінґа, а автохтони з африканських джунґлів слухають свого земляка і переймаються повагою до Москви. А найголовніше, — подивляють вони Ліо, що ще недавно був таким самим, як вони, напівдикуном, а тепер так вправно орудує складними машинами, прокладає чудовий „гайвей". Він же розповідає землякам фантастичні казки про чудову країну, де робітники й селяни понад сорок років тому перебрали від своїх експлуататорів - багатіїв всі багатства і тому тепер їхні ґаґаріни прокладають шлях до космосу, їхні ракети встромляють совєтські прапорці на місяці. Большевики — каже Ліо, — обіцяють усім азійським і африканським країнам побудувати у них такий самий „рай", як уже побудували в себе, а найкращим доказом цього може бути живий перед ними Ліо, який прибув з цієї „казкової країни".

Звичайно, сумно, але напевно Ліо Кґане матиме більші успіхи, ніж Джані Смит з Филаделфії. За останніми відомостями совєтської преси, цьогороку контингент вступників до „Університету дружби народів" значно збільшено за рахунок в'єтнамців. І це зрозуміло, бо й державний департамент ЗДА стверджує, що наступною московською жертвою буде — Південний В'єтнам!

Ю. Степовий

ПОВІДОМЛЕННЯ

Ділового Комітету Пам'ятника Шевченкові на місто Ню Йорк

Щоб розвіяти всякі сумніви, що виринають у зв'язку зі збіркою на терені міста Ню Йорку фондів на побудову пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні, подаємо до загального відома, що слідує:

Для переведення згаданої збірки Збори представників українських організацій нашого міста покликали 25-го лютого ц. р. до життя Діловий Комітет, що складається з 17 осіб. Цей Комітет оформився на тих зборах і діє як окрема повноправна установа. Засяг його діяння простягається на дільниці: Мангеттен і Бронкс, що для них встановлено збіркову квоту не менше $30.000.

Комітет підготовляє ударну збіркову акцію, що проходитиме шляхом відвідування в домах усіх українських мешканців названих дільниць міста. При цьому будуть охоплені всі без виїмку українці, і ніхто не буде поминений. Підготовка цієї ударної акції вимагає довшого часу з уваги на значне розсіяння наших людей на доволі великому просторі та недостачу відповідного адресаря, що його саме виготовлюємо. У міжчасі Комітет розгорнув оживлену збіркову діяльність всіма іншими доступними засобами, та зібрана сума пожертв доходить до $ 7,000. Досі були проголошені в „Свободі" 3 списки жертводавців. Після того заявили або зложили дальші пожертви наступні установи й особи: Комітет Об'єднаних Організацій м. Ню Йорку $250, (разом з попередніми $500); Т. і Е. Гриневи $100; по $50 жертвували: Українська Католицька Парафія в Бронксі, З. Борисполець, М. і А. Пирські; по $25: Відділ ОбВУА Ню Йорк, полк. Б. Барвінський, Л. і С. Барицькі, П. і А. Ікаловичі, М. і А. Патери, Є. Шевчук; по $20: О. Гасвська, В. і Д. Гриневи, І. Катюжанський, О. і О. Пісчанки, І. і В. Юречки; по $10: 457 Відділ УНСоюзу, о. С. Гаюк, Гр. Гунчак, Р. Гной, М. Т. Євуш, Д. Качунь, М. Качунь, Н. Криса, М. Москва, Ст. Шевчук; по $5: Б. Крочак.

Вчинено теж заходи, щоб притягнути до співпраці якнайширші кола громадянства, а зокрема діючі тут Т-ва та інші організації. Вони одержали окремі заклики скласти від себе відповідні пожертви (не менше по $100), і крім того перевести збірку пожертв серед своїх членів і їхніх родин. До такої співпраці зголосилася першою „Самопоміч", яка, як і всі інші організації — діє у цьому відношенні з уповноваження та в імені нашого Ділового Комітету. Співпрацюючі з нами організації одержують для збірки потрібні книжечки з відривними листками (бльочки), заяви і відзнаки від нашого Комітету та мають передавати йому всі зібрані пожертви. Якщо жертводавці послуговуються чеками, то ці чеки слід виписувати на — Shevchenko Memorial Committee of New York.

Комітет приймає зголошення та вплати пожертв на побудову пам'ятника Шевченкові в Українському Народному Домі в Ню Йорку, кімната ч. 25 в ось такі дні і години: в п'ятницю від 7 до 9 год. вечора та в суботу від 4 до 7 год. по полудні. В тому місці і тих годинах представники поодиноких організацій можуть одержати бльочки та інші документи для переведення збірки.

Всі пожертви проголошуються в пресі, та будуть також поміщені у „золотій книзі", яку видасть Крайовий Комітет Пам'ятника Шевченкові після закінчення збіркової акції. Пожертви в сумі $25 і більше будуть потверджені ще й окремими почесними грамотами.

Щоб удогіднити нашим купцям, промисловцям, професіоналістам та бизнесменам виконання їхнього національного обов'язку щодо пожертв на пам'ятник Т. Шевченкові, представники нашого Комітету відвідають їх у найближчому часі (деяких вже вдруге) в їхніх крамницях, канцеляріях і робітнях. Прохаємо дуже використати цю нагоду та деклярувати і вплачувати відповідні датки на цю всенародню ціль.

За Діловий Комітет Пам'ятника Шевченкові на місто Ню Йорк:

Д-р Іван Козак — голова; д-р Микола Ґалій, Катря Пелешок, д-р Олександер Соколишин, д-р Мирон Зарицький — заступники голови; Микола Турецький і Михайло Данкевич — секретарі; Тиміш Шевчук — фінансовий референт; Роман Крупка — скарбник; Корнель Василик — референт для інформації; Володимир Бакай, професор Михайло Лисогір, Стефанія Бартко, Гриць Яремчук, Григорій Бакуменко, д-р Василь Палідвор — члени.

Читайте щоденник „Свободу"

Українська Вільна Академія Наук у ЗДА влаштовує Наукове Засідання Філософічної секції Академії з доповіддю д-ра Василя Рудка п. н. Філософ Памфил Юркевич. Засідання відбудеться в суботу 20-го травня 1961 року, о год 7-ій веч., в будинку Українського Інституту в Америці: 2 Іст 79-та вул., Н. И., другий поверх.

Керівництво секції

Увага! ТРЕНТОН, Н. Дж.! Увага!

ЗАХОДОМ
УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ м. ТРЕНТОНУ
ООЧСУ, ОУА „САМОПОМІЧ", ПЛАСТ-у, СУМА,
БРАВСТВА кол. ВОЯКІВ І УД УНА
— відбудеться —
в НЕДІЛЮ, дня 21-го ТРАВНЯ 1961 року
в год. 6:30 вечора
в Авдиторії Української Кат. Парохії Свщ. Йосафата, при 1195 Дуц Евеню

СВЯТО ГЕРОЇВ

Програма свята буде подана в програмках.

Цього самого дня, в год. 6:00 веч., в українській кат. церкві свщ. Йосафата, буде відправлена **ПАНАХИДА** за спокій душ упавших Героїв в боротьбі за Українську Самостійну Соборну Державу.

До численної участи в ПАНАХИДІ і СВЯТІ все Українське Громадянство і Молодь запрошує

СВЯТОЧНИЙ КОМІТЕТ

В неділю, 21-го травня ц. р. — год. 4:00 по пол.
— відбудуться —
МІЖНАРОДНІ ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ
— між —
V.F.B. STUTTGART — У.А.С.К. „ЛЬВІВ"
ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА — КЛІВЛЕНД
на LAKEWOOD HIGH стадіоні, при Медісон і Вест 140 вул.
в КЛІВЛЕНДІ, Огайо.

КВИТКИ ВСТУПУ: в передпродажі — по $2.00; при касі — $2.50; для дітей — до 12 років — вступ вільний. БЕЗПЛАТНЕ ПАРКУВАННЯ.

Увага! Лігай Велі Увага!

Аллентавн, Бетлегем, Істон, Норгемптон, Палмертон і Околиця!

Комітет Об'єднаних Українських Організацій
ПІД ПРОТЕКТОРАТОМ МІСЦЕВИХ ВІДДІЛІВ УККА
— влаштовує —
в НЕДІЛЮ, дня 4-го ЧЕРВНЯ 1961 р.
в залі — SYMPHONY HALL (LYRIC THEATRE)
при 23 N. Sixth Street — ALLENTOWN, Penna.

ЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ
У СТОЛІТТЯ СМЕРТИ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

У ПРОГРАМУ СВЯТА ВХОДЯТЬ:
ВИСТУПИ ХОРІВ: 1. Мужеського (40 осіб); 2. Мішаного (80 осіб); 3. Дитячого (120 дітей).
ДОПОВІДЬ в українській мові — д-р ЯРОСЛАВ ПАДОХ;
в англійській мові — адвокат ВАСИЛЬ РИБАК.
ДЕКЛЯМАЦІ: О. ЮРЕЧКО, Любомир ЮРЕЧКО і Тарас ЧУБЕНКО.
Дириґент: ВОЛОДИМИР ДВОРАКІВСЬКИЙ.
Фортепіяновий супровід: д-р СТЕПАН БЛАЩАК.
ПОЧАТОК точно в год. 7. вечора. Паркувати можна на площі біля театру.
КВИТКИ можна набути у передпродажі у представників місцевих Відділів УККА, по ціні $2.00, $1.50, $1.00.

Чистий дохід з концерту призначений на будову пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні.
ПРОСИМО ЛАСКАВО ПРИЙТИ НА КОНЦЕРТ. ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ

ГАННА ШЕРЕЙ
на платівках УТА
(Пісні до слів ШЕВЧЕНКА — Пісні про КИЇВ і ДНІПРО)
ЦІНА ПЛАТІВКИ — $ 3.95
Замовляти, висилаючи чек або пошт. переказ на адреси:
UTA RECORDING STUDIOS, Inc.
P. O. Box 23, Cooper Station, New York 3, N. Y., GR 3-3705
B. HIRNIAK
308 Summer Street — Clifton, N. J. — Tel.: GRegory 1-4366
В КАНАДІ: N. SPOLSKY
210 Oakmount Rd. — Toronto 9, Ont. — Tel.: RO 9-1618

✝

Ділимося сумною вісткою
що в середу, 10-го травня 1961 року
помер в Едмонтоні, Альберта, на 68-му році життя,
Наш Найдорожчий
МУЖ і ТАТО
інж. АНДРІЙ ПАЛІЙ

ПОХОРОН відбувся в суботу, 13-го травня 1961 року, на Prospect кладовище в Торонті.

Горем прибиті:
АННА ПАЛІЙ — дружина
ЛІДІЯ ПАЛІЙ — дочка

ВИДІЛ БРАТСТВА „МАСЛОСОЮЗНИКІВ"
ділиться з Громадянством сумною вісткою,
що дня 10-го травня 1961 року, помер несподійно, в 68-му році життя, відомий і заслужений Громадянин, колишній Військовик, а відтак невичерпної енергії Кооператор та довголітній Директор Крайового Молочарського Союзу „МАСЛОСОЮЗ"

✝

інженер АНДРІЙ ПАЛІЙ

народжений дня 1-го грудня 1893 року, в Кривотулах, Станиславівського повіту.

ПОХОРОНИ відбулися в суботу, дня 13-го травня 1961 року, в год. 9:30 перед полуднем, з церкви св. о. Николая — 770 Квін вул., на місцеве кладовище Проспект.

В сороковий день після смерти Покійного будуть відправлені ПОМИНАЛЬНІ БОГОСЛУЖЕННЯ в тій же церкві св. о. Николая.

Братство повідомляє, що замість квітів на могилу можна зложити пожертви на добродійні цілі.

В НЕДІЛЮ, 4-го ЧЕРВНЯ 1961 р.
в ОСЕРЕДКУ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ
в С. БАВНД БРУК, Н. Дж.,
після урочистої Архиєрейської Соборної Служби Божої
— відбудеться —
ВМУРОВАННЯ В СТІНИ ЦЕРКВИ-ПАМ'ЯТНИКА ЦЕГЛИН
з КИЇВСЬКИХ СВЯТИНЬ XI ст.:
КАТЕДРИ СВ. СОФІЇ і зруйнованої в 1941 р. ворогами нашого народу церкви УСПІННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОЇ ЛАВРИ.

Цеглину з церкви Св. Успіння Києво-Печерської Лаври вмуровується коштом парафіяльних Сестрицтв нашої церкви, а цеглину з мурів Катедри Св. Софії коштом відділів Української Православної Ліґи в США.

Повідомляючи про цю велику в житті української національної спільноти в США подію, просимо братів і сестер про якнайбільш чисельну їхню участь в цій урочистості — перенесення і вмурования в стіни Церкви-Пам'ятника Св. Реліквій Українського Народу.

Парафії й інші прицерковні Організації просимо — не визначати на неділю, 4-го червня ц. р. жадних інших імпрез.

Одночасно повідомляємо, що в СУБОТУ, 3-го ЧЕРВНЯ ц. р. в Осередку нашої Церкви в С. Бавнд Бруку, Н. Дж. — відбудеться

З'ЇЗД ПРЕДСТАВНИЦЬ ПАРАФІЯЛЬНИХ СЕСТРИЦТВ НАШОЇ ЦЕРКВИ,

метою якого — організація Центрального Сестрицтва Української Православної Церкви в США.

КОНСИСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ в США

ЗАХОДОМ УПРАВИ
УКРАЇНСЬКОГО ХРИСТИЯНСЬКОГО РУХУ
— відбудеться —
в СУБОТУ, дня 20-го ТРАВНЯ ц. р.
в год. 7:30 вечером
в малій залі Українського Народного Дому, кімната ч. 22
в Ню Йорку
ДОПОВІДЬ
відомого автора твору „Московський Сфінкс"
Василя Косаренка-Косаревича
на тему:
„ПАНМОСКОВСЬКИЙ МЕСІЯНІЗМ, ЙОГО ПОХОДЖЕННЯ, РОЗВИТОК І СУЧАСНІ НАСЛІДКИ".
ГОСТЯМ РАДІ.

УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТОВИЙ КЛЮБ
„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" — НЮАРК, Н. Дж.
— влаштовує —
в неділю, 21-го травня 1961 р.
на площі
української католицької церкви св. І. Хрестителя
у ВИППАНІ, Н. Дж. — Rt. 10 & S. Jefferson Rd.
ВЕСНЯНИЙ СПОРТОВИЙ ПІКНІК
ПОЧАТОК: год. 12:00 вполудне.
ВСТУП: $ 1.25 Музика: Б. ГІРНЯКА
ВІДБИВАНКА — СПОРТОВІ ГРИ — НЕСПОДІВАНКИ
В разі непогоди — крита заля.
СЛУЖБА БОЖА — в год. 8:00 і 10:00 ранку.
ДІТИ І ШКІЛЬНА МОЛОДЬ БЕЗПЛАТНО.
Просимо ВШ. Громадянство взяти участь у Пікніку і дати піддержку спортовій молоді Нюарку.

9-ий З'ЇЗД ТОВАРИСТВА був. ВОЯКІВ УПА
ім. ген.-хор. ТАРАСА ЧУПРИНКИ в ЗДА
3-го і 4-го червня ц. р.
в
УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОМУ ГОРОЖАНСЬКОМУ КЛЮБІ
(ріг 23-ої і Брави вул.) — у Филаделфії
в рямцях З'їзду:
НЕДІЛЯ, 4-го ЧЕРВНЯ 1961, — 11:00 год. ранку
ДОПОВІДЬ
проф. ІВАНА ВОВЧУКА на тему: „Дійсність і наше завтра".
СУБОТА, 3-го ЧЕРВНЯ 1961 — 5:00 год. вечора
БЕНКЕТ
з нагоди 10-річчя існування Товариства.
ГОЛОВНА УПРАВА

Замість квітів на свіжі могили наших Найдорожчих:
МАМИ і БАБИ
АННА ЯЦИШИН - КУШНІР
і нашої БАБИ і ПРАБАБЦІ
ЛЮДВІНЬКА ОСТАПОВИЧ - КОСТІВ,
яка проживши 87 років померла 20-го квітня 1961 року в Сзуполі, обл. Станиславів, Україна,
складаємо — 15.00 дол.
на пам'ятник Тараса Шевченка у Вашинґтоні.
зять — ГРИГОРІЙ; донька — МАРІЯ
внуки і правнуки: ДОННА, СТЕФА і ГРИЦЬКО КОСТЮК

FINANCIAL

ДЛЯ ВАШОЇ ВИГОДИ
всебічна фінансова обслуга

- Забезпечені щадничі конта до $ 10,000
- Позички на купно домів
- Грошові перекази (Money orders)
- Різдвяні ощадности
- Ощадности приймаємо поштою
- Безплатне паркування

Гроші здепоновані до 10-го дня в місяці, приносять відсотки вже першого дня цього місяця.

3 3/4 % БІЖУЧА ДИВІДЕНДА РІЧНО

КРЕДИТОВАНЕ, АБО ПЛАТНЕ ЧОТИРИ РАЗИ В РІК.

Урядові години:
від ПОНЕДІЛКА до ЧЕТВЕРГА вкл. — від 9:00 рано — 4:00 по пол.
в П'ЯТНИЦЮ: від 9:00 рано — 8:00 вечора.

TRIDENT SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
760 CLINTON AVENUE NEWARK 8, N. J.
(Corner — Leslie Street)
Tel.: ES 1-1120

Мирослав СКАЛА-СТАРИЦЬКИЙ співає
в НЕДІЛЮ, 21-го ТРАВНЯ 1961 року
в год. 7:00 вечора
в залі WASHINGTON IRVING HIGH SCHOOL
Акомпаніює Галя КЛИМ.

В ПРОГРАМІ: пісні до слів Т. Шевченка і оперові арії українських і чужих композиторів. ПРОГРАМКИ: в українських книгарнях.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ, 21-го ТРАВНЯ 1961:

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Місячні Збори Б-ва св. Василія, Відд. 339, в год. 3:00 по пол., в домі Укр. Громади, при 3322 Н. Лавренц вул. — А. Хромяк, предс.; С. Лупацій, секр.

Спорт

„ЛЕВИ" ПОЧАЛИ ФУТБОЛЬНИЙ СЕЗОН
„Леви" — Швабен 1:1 (0:1).

Шикаґо, Ілл. — **В неділю, 30-го квітня** „Леви" почали весняний футбольний сезон на стадіоні Віннемак парку, стрінувшися із молодою, твердою та скорою німецькою дружиною Швабен. Ці змагання відбувалися в рямках т. зв. давль гедер: перші змагання — Іґелс — Словаки, а другі Леви — Швабен.

Футбольна дружина Левів заграла ці перші першенські змагання дуже гарно, чисто та мала протягом цілої гри легку перевагу над німцями, але слабе використування нападом підворітних ситуацій не принесло Левам перемоги. Два цільніші стріли Стахровського до воріт, а не попри стовп, сильніший стріл Снилика в ріг та використання Кратом стопроцентової нагоди із п'ятьох метрів мали були принести Левам перемогу над Швабен із рахунком 4:1. Одначе й цей ремісовий вислід Левів треба уважати успіхом, бо він є моральною підпорою дружини після двомісячної кризи та відтепер дружина Левів буде знов вірити у свої сили у важких змаганнях за чемпіонат Вищої Ліґи Шикаґа.

В останніх змаганнях дуже добре заграли оборона (Мелешко — Еліяшевський) на поміч (Тищенко — Ляхів — Снилик) та стримали цілий ґрізний напад Швабен. В нападі дуже добре заграв Стахровський і йому треба дійсно признати заслугу для Левів, бо в п'ятницю він похоронив рідну маму, а в суботу померла його маленька дитина й він мимо цієї великої траґедії боронив як дійсний лев красок та чести футбольної дружини Левів у важких змаганнях за чемпіонат Шикаґівської Національної Футбольної Ліґи. Крім Стахровського добре заграв в нападі Володимир Бахір на позиції лівого крила.

Ворота для Левів стрілив Олександер Терлецький у 84 хвилині, а для Швабен Лео Дефорт у 40-ій хвилині гри. До перших змагань сезону „Леви" виступили в такому складі: Кашуба, Ляхів (Скороход), Снилик, Крат, Терлецький, Караван, Стахровський (Лоско).

В передзмаганнях резерва „Левів" програла несподівано дуже високо до резерви Швабен 1:9. Одинокі ворота стрілив провокриловий Юрій Дяченко.

Наші юнаки програли до юнаків Швабен 0:6, а наші найменші Левенята таксамо програли досить нещасливо до німців „Вандерс" 1:2 в суботнішніх змаганнях за мистецтво Ліґи Доросту. Одинокі ворота для Левенят здобув Орест Банах.

Петро Головатий

ЛЕГКОАТЛЕТИЧНИЙ П'ЯТИЗМАГ В КЛІВЛЕНДІ, ОГАЙО

З доручення Української Спортової Централі Америки й Канади **в суботу 24 червня** Спортова Секція „Пласту" в Клівленді влаштовує легкоатлетичні чемпіонати чоловіків і юнаків у п'ятизмагу, та жінок і юначок у тризмагу.

Змагання мають виказати найбільш всестороннього змагуна - легкоатлета, що в одному дні мусітиме змагатись в п'ятьох конкуренціях: бігах на 200 і 1,500 м., метах ратищем і диском, та в скоці удовжінь. Жіночі конкуренції: біг на 100 м., скок увисочінь, та мет ратищем.

Змагання відбудуться у 2-х групах віку: юнаки й юначки 16—18 р. життя, та чоловіки й жінки понад 18 р. життя.

Для переможців, крім титулу українського першуна, передбачені цінні індивідуальні нагороди.

До участи в цих чемпіонатах організатори запрошують усіх активних змагунів Америки й Канади. Зголошення до 18-го червня, надсилати на адресу: **Зенон Голубець, 4420 Першінґ Евню, Парма, Огайо.**

Спортова Секція „Пласту" в Клівленді, Огайо.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

ВІД РЕДАКЦІЇ: „Свобода", з уваги на обслугу великої кількости наших громад і читачів та на обмежений об'єм, має постійні труднощі в своєчасному використовуванні дописів та вісток з життя наших громад, зокрема під час різних сезонів збільшеної громадської активности. Тим то в цих сезонах вона має постійні залеглості, що ані не сприяє нашому розвиткові, ані не виконує тієї служби, якої читачі можуть від газети очікувати. Не маючи можливости збільшити об'єму газети, що вимагало б рівночасно збільшення штабу працівників та нових великих видатків. Редакція постановила вийти з цієї ситуації компромісово: подавати коротку хроніку на підставі дописів і вісток негайно, вміру того, як вони приходять, і друкувати самі дописи дотеперішнім порядком по черзі та вміру місця. Така швидко подавана коротка хроніка з життя громад буде рівночасно потвердженням, що Редакція одержала допис та що цей допис буде у свій час надрукований.

—o—

● **Конференція керівників і виховників юнацтва та референток жіноцтва Осередків СУМА** північно - східніх стейтів відбулася у Клівленті в днях 29 і 30 квітня ц. р., в домі місцевого Осередку СУМА. Ширше звідомлення з конференції, що нею проводив мґр. Є. Гановський як предсідник, буде надруковане в одному з дальших чисел „Свободи".

● **Відомий американсько-український діяч Іван Панчук**, з Беттл Крік, Миш., секретар і генеральний радник Федерал Лайф енд Кезюелті Компані, був обраний востаннє на три роки до 5-членної Ради Директорів Американської Асоціяції Здоровнозабезпеченевих Компаній, що об'єднує 279 таких товариств ЗДА і Канади. Д-р Панчук був колись президентом ЗУАДК-у, головою Української Ліґи Молоді Північної Америки і мин. року теж делеґатом на конвенцію демократичної партії, що відбувалася в Лос Анджелес.

● **Теодор В. Шумейко**, співробітник Кемістренд Корпорейшен від 1957 р., був наменований недавно на керівника департаменту публічних взаємин цієї корпорації і під його керівництвом будуть працювати відповідні бюра цієї корпорації в Англії, Франції і Туреччині. За свою видатну участь в улаштуванні американської виставки в рамцях Світового Ярмарку в Брюсселі в Бельгії п. Теодор Шумейко одержав спеціяльне признання від державного департаменту. Свого часу п. Шумейко був редактором журналу Ліґи Української Молоді Північної Америки „Тренд".

● **Лекція проф. Марії Стратієнко** на тему „Авторитет батьків" відбудеться в рамцях семінару, що його влаштовують Комітет Опіки над молоддю при „Самопомочі" й Окружна Рада Союзу Українок Америки в Ню Йорку в суботу, дня 20 травня ц. р., о год. 3.30 по пол., в залі Українського Народного Дому при 140 Другій Евню у Ню Йорку.

● **Доповідь о. д-ра Мелетія Соловія** на тему „Слава і сумерк Візантії" — враження з подорожі по Греції й Царгороді — відбудеться в Науковому Товаристві ім. Шевченка в Ню Йорку, 302-304 Захід 13 вул., в суботу, 20-го травня 1961 р., в год. 6-ій вечора. Доповідь буде ілюстрована світлинами на екрані. Перед Науковим Засіданням відбудуться Збори Мистецькознавчої Комісії НТШ. Гостям раді.

● **Колишній президент** Гарі С. Труман заявив, що він, маючи 77 років, не може зрозуміти, чому молоді американці так мало знають про американський уряд і американську історію. Він закликав американську молодь до активнішої участи в політиці.

● **Неділя 14-го травня** був для Ню Йорку і околиці найгарячішим днем в цьому році, бо температура в год. 3:40 по полудні виносила 83 ступні.

● **Дві сестри близнючки** із Тінеку, Н. Дж., того самого дня в шпиталі народили дітей: пані Джордж Деґер народила близнючок двох донечок, а її сестра Джералд Ґутерл народила синка.

ЩЕ ДО ПИТАННЯ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКИХ ВЗАЄМИН

(Закінчення зі стор. 2-ої)

го народу, як сусіда України і головної сили в СССР. Це є не теоретичне, але наскрізь практичне питання. Тут іде про те, з яких позицій найбільш доцільно і успішно вести боротьбу з російським імперіялізмом і панівною в СССР системою комуністичної диктатури: з позицій ідентифікації всіх росіян з Кремлем та його імперіялізмом чи з позицій проводження лінії поділу між цими двома факторами. Тут іде також про те, з яких позицій легше притягати на антиімперіялістичну плятформу росіян - антикомуністів в СССР та вказувати їм, що політична і соціяльна свобода російського народу неможлива без одночасної національної свободи не-російських народів. На жаль, цей вирішальний аспект українсько - російських взаємин в цілому або у великій мірі переочили мої опоненти.

Я вказував уже на те, що в такій площині практичної політики стояло питання перед визвольним підпіллям в Україні, і воно проводило лінію поділу між російським народом і російським імперіялізмом. Ми думаємо, що в такий же спосіб повинна вирішувати це питання і українська еміґрація, і що вона може дати і в цьому відношенні велику допомогу українському народові в його визвольній боротьбі. Це і є причина, чому цю проблему постійно підносять на еміґрації чинники УГВР. Звичайно, можна говорити, що це питання не на часі і про нього не слід писати. Але від цього сама проблема не перестане існувати. Бо сьогодні, як і в часах, коли діяло підпілля в Україні, український нарід знаходиться в боротьбі проти комуністичної диктатури і російського імперіялізму, і для нього має велике значення, чи в тій боротьбі вдасться йому знешкодити принаймні частину росіян - антикомуністів, а передусім тих росіян, які живуть на українських землях. До тих росіян українська еміґрація має змогу сьогодні звертатися різними засобами а, як відомо, діяльність української еміґрації має великий відгомін в СССР взагалі і в Україні зокрема. У своїх зверненнях українська еміґрація має змогу також протидіяти веденій з Кремлю пропаґанді т. зв. „вічної дружби України з Росією", доказуючи, що Кремлеві зовсім не йде про справді добросусідські взаємини між обома народами, але йде про колоніяльне підпорядкування України російському імперіяльному центрові. З такими зверненнями українська еміґрація може звертатися також до російських еміґраційних груп, хоч сьогодні серед них панує шовінізм і непередрішенство. Та в даному разі це для нас не важливе. Важливе те, що з таких позицій ми можемо успішно протиставлятись їхнім антиукраїнським виступам та розкривати їх як захисників колоніяльного імперіялізму.

Не треба також побоюватися, що проповідування ідеї ладнання взаємин з російським народом може послабити українську відпорність у боротьбі за незалежність. Не забуваймо, що в час, коли ОУН і УПА закликали росіян до спільного фронту, вони водночас вели найбільш інтенсивну боротьбу проти комуністичної диктатури і російського імперіялізму. При тому їхня програма ставила їх в очах усього світу в позицію борців за шляхетні принципи національної свободи проти реакційної системи комуністичної диктатури і російського імперіялізму.

Таку програму повинні проповідувати й ми в умова еміґрації. Це дасть нам в руки велику ідейну зброю в боротьбі з ворогами державної незалежности українського народу, зокрема в час, коли в боротьбі з колоніяльними системами перемагають щораз нові народи.

Дня 22-ого травня відбудеться зустріч громадянства Торонта з проф. Пастернаком

Українська громада в Торонті переживає вимкову подію в своєму 50-літньому організованому житті й праці подію: появу її заходом і стараннями великої наукової праці свого члена — торонтонського громадянина, дослідника - археолога, проф. д-ра Ярослава Пастернака. Поява його „Археології України" це особливе культурне свято нашої торонтонської громади, яке буде відзначене в понеділок, 22-го травня ц. р. (Вікторія Дей) окремою святочною імпрезою - зустріччю з нашим науковцем-автором книги. Зустріч ця відбудеться в авдитореї УНО про Коледж Ст. в Торонто з окремою програмою і з чайним прийняттям. Головною точкою зустрічі буде святочне вручення головою Видавничого Комітету першого примірника книги її авторові, після чого автор вручатиме книгу із своєю присвятою присутнім передплатникам - співвидавцям книги (присутні гості матимуть теж змогу набути книгу з автографом по зниженій ціні дол. 13.50).

У часі зустрічі Комітет складе звіт із своєї майже дворічної праці і познайомить присутніх із дальшими перспективами - плянами.

Час зустрічі вибрано якраз на закінчення „довгого вікенду", щоб громадянство мало змогу завершити свій перший довший весняний відпочинок - дозвілля якнайкорисніше в великій і дружній громаді в атмосфері творчих наших досягнень у ділянці нашої культури й нашої науки.

Початок зустрічі о годині 7.30 вечора. Вступ за добровільними датками на видавничий фонд.

Комітет Видання „Археології України"

ЗАКЛИК
ДО КОЛ. СТАРШИН І СТРІЛЬЦІВ УКР. ГАЛ. АРМІЇ

У зв'язку з підготовою до друку 3-тього і останнього вже тому матеріялів до історії УГА, проситься шановних авторів закінчити і прислати свої обіцяні спогади чи праці до 15-го червня ц. р.

Всі побратими зброї, як старшини так і стрільці кол. славної і лицарської Української Галицької Армії, повинні прислати свої знимки по можности в одностраю разом з коротким своїм життєписом теж до згаданого терміну.

Матеріял слати на руки видавця:

D. Mykytiuk
386 Selkirk Avenue
Winnipeg, Man., Canada

Посмертні згадки

Станислав ЦИРАН — довголітній член Т-ва „Сини України", Відд. 287 УНСоюзу в Джерзі Сиґі, Н. Дж., помер у Ню Йорку в дні 3-го травня 1961 року. Покійний народився в Теребовлі 1896 року. Полишив у смутку дітей Броніславу, Івана, Едварда та Джозефіну Калькатерра. Дружина його померла скоріше. Тіло Покійного похоронено 6-го травня 1961 р., на цвинтарі Кальварія у Вудсайд, Н. Й. — Вічна Йому Пам'ять!

Т. Литвинюк, секр.

Анна ЗАРЕЦЬКА — членка Українського Народного Дому, Відд. 316 УНСоюзу в Рочестері, Н. Й., померла 2-го травня 1961 р. До УНСоюзу вступила 1940 р. Покійна народилася 1922 р. Полишила у смутку чоловіка Володимира, доньки: Марлін і Чію, матір Анну Руду, 2 сестри та 3 братів. Похорон відбувся 4-го травня 1961 р., при участі Родини і Членів Т-ва. Тлінні останки поховано на цвинтарі Holy Sepulchre Cemetery. — Вічна Їй Пам'ять!

Управа

Антін ТЕРПКО — довголітній член Т-ва „Українська Січ", Відд. 182 УНСоюзу в Кліфтоні, Н. Дж., помер по довгій недузі в дні 13-го квітня 1961 року. Покійний народився в селі Гачів, пов. Ліско, Зах. Україна. Був тихої вдачі та вірцевим членом Т-ва. Полишив у смутку дружину Марію, 4 доньки, одного сина, 2 невістки і 5 внуків. Похорон відбувся 17-го квітня 1961 р., з пох. заведення до української прав. церкви, при участи Родини, Членів Т-ва та Знайомих. Покійного поховано на цвинтарі укр. прав. церкви. — В. Й. П.!

М. Філь, секр.

Онуфрій СКУТКА — член Відд. 81 УНСоюзу в Куртіс Бей, Мд., помер 14-го квітня 1961 року, по тяжкій і довгій недузі. Покійний народ. 1879 р. в селі Буркановi, пов. Підгайці, Зах. Україна. Покійний полишив у смутку дружину Євдокію, одного сина Михайла, одну доньку Марґарету, 3 внуків та тіточну сестру. Панахиди були відправлені в пох. заведенні, а Поминальне Богослуження в укр. кат. церкві св. ап. Петра і Павла. Покійного поховано при участі Родини, Членів Відділу та Знайомих на кат. цвинтарі Holy Cross в Балтиморі, Мд. Вічна Йому Пам'ять!

А. Блавцяк, секр.

Іван ПОБУТСЬКИЙ — член 259 Відд. УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер в дні 7-го березня 1961 р., на удар серця, на 60-му році життя. Покійний народився в Україні 1900 року, а проживав в О'Клейр від 1948 р. Покійний був емеритованим інженером хемії і до 1956 р. працював в тій ділянці в М'ясному Інституті при Шикаґовському Університеті. Покійний був членом парохії св. Духа і членом 259 Відділу УНСоюзу в Шикаґо, де впродовж 12 років був його фінансовим секретарем. Покійний полишив у смутку дружину, сина Івана Михайла, 3 доньки: Дарію, Ґлорію і Віру, 5 внуків, як також брата і сестру в краю. Покійного поховано на Calvary Cemetery. Вічна Йому Пам'ять!

Ю. Ґуґлік, секр.

ПОВІДОМЛЕННЯ
В СПРАВІ СЕКРЕТАРСЬКО - ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КУРСУ
на Союзівці

Успіх минулорічного курсу спонукує Екзекутиву УНСоюзу повторити його в 1961 році. Цьогорічний секретарсько-організаційний курс УНСоюзу відбудеться на Союзівці, Кергонксон, Н. Й. в часі

від 17-го до 23-го червня 1961 р.

Початок курсу:
в СУБОТУ, 17-го ЧЕРВНЯ 1961 року в год. 3:00 по полудні;

а закінчення:
в П'ЯТНИЦЮ, 23-го ЧЕРВНЯ 1961 року в год. 10.00 ранку.

Участь в курсі можуть взяти секретарі та організатори УНСоюзу й особи, які зобов'язуться стати організаторами.

Приміщення, харч. та навчання на курсі є БЕЗПЛАТНІ. Кошти доїзду оплачують самі курсанти. Родини курсантів можуть знайти в тому часі приміщення на Союзівці по знижені ціні.

Зголошення слід слати до 20-го травня ц. р. до
ГОЛОВНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ УНСОЮЗУ
при 81-83 Grand Street — Jersey City 3, N. J.

ЕКЗЕКУТИВА УНСОЮЗУ

ПОВІДОМЛЕННЯ

Високошановних наших Клієнтів, українські Установи і Організації, які мають заборгування у „СВОБОДІ" з титулу своїх оголошень, просимо ВИРІВНЯТИ ЯКНАЙСКОРШЕ свої зобов'язання.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ"

ТАРЗАН, ч. 4648. Привид казкової святині!

Тарзаном поранений ворог повз із болем до провалля, мимрячи... — Мушу побачити... Я мушу бачити...

І в останніх секундах перед смертю спотворений усміх з'явився на його обличчі...

Там, присівшися вигідно внизу в долині, лорд, Померой дивився на свою казкову святиню в Голконді.